

YOSH AVLOD TARBIYASIDA MEHNAT TARBIYASINING VAZIFALARI

Ergashova Elnur

O'zbekiston-Finlandiya pedagogika instituti

3-bosqich talabasi

Annotatsiya:

Ushbu maqolada bolalarni mehnatga o'rgatishda, eng avvalo, ularni psixologik va amaliy tayyorlash jamoada mehnat qilish ko'nikmalari, ruhiy, aqliy va amaliy tayyorlash jarayonida yoshlarda mehnatsevarlik, shijoat, fidoyilik, halollik, intizomlilik kabi sifatlarni shakllanishi bilan birga ularda axloqiy - irodaviy xususiyatlar yoritilgan.

Kalit so'zlar: o'z-o'ziga xizmat qilish, tashabbuskorlik, ishchanlik,

Mehnat tarbiyasi - tarbiyaning muhim turi, shaxsni shakllantirishning zarur shartlaridan biri bo'lgan pedagogik jarayon. Mehnat tarbiyasi kishidan ijtimoiy foydali mehnatga ichki ehtiyoj, batartiblik, tashkilotchilik, tashabbuskorlik, ishchanlik, ishning ko'zini bilish singari sifatlarni qaror toptirishga xizmat qiladi. Mehnat inson ehtiyojlarini qondirishning birinchi va asosiy vositasi bo'lganligi uchun ham Mehnat tarbiyasi tarbiyaning boshqa hamma turlaridan oldin paydo bo'lgan. Bolalarga Mehnat tarbiyasi berishda bog'cha, maktab singari ijtimoiy pedagogik muassasalar katta o'rin tutadi. Chunki bu muassasalarda Mehnat tarbiyasi ilmiy asosda tegishli mutaxassislar tomonidan uyushtiriladi. Mehnat tarbiyasini tashkil etishdagi asosiy jihat shundaki, u bolalarning yosh xususiyatlari, ruhiy, aqliy va jismoniy imkoniyatlariga muvofiq bo'lishi lozim. Bolalar mehnatini tashkil etishning eng murakkab shakli jamoaviy mehnatdir. U faqat bolalar bog'chasining katta va tayyorgarlik guruhlarida keng qo'llaniladi, bunda bolalarning malakasi barqaror bo'lib, mehnat natijalari amaliy va ijtimoiy ahamiyatga ega bo'ladi. Bu yoshga kelib, bolalar turli xil vazifalarni bajarishda, turli topshiriqlarni bajarishda yetarli tajribaga ega. Maktabgacha yoshdagi bolalarning mehnat ta'limi Maktabgacha yoshdagi bolalarni mehnat tarbiyasi vositalari. Kattalar ishi bilan tanishish. Mehnat - bu tabiiy ob'ektlarni ularning ehtiyojlarini qondirish uchun o'zgartirish va moslashtirishga qaratilgan maqsadli inson faoliyati. K.D.Ushinskiy mehnat ta'limiga katta ahamiyat bergan - "Ta'lim nafaqat ongni rivojlantirishi, bilim bilan qurollanishi, balki insonda jiddiy mehnatga chanqoqlik uyg'otishi kerak..." degan.

Asosiy vazifalar belgilandi:

- xursandchilik bilan ishlashni o'rganish;
- sifatli ishlashga o'rgatish.

Maktabgacha yoshdagi bolalarning mehnat faoliyati rivojlanishning dastlabki bosqichida bo'lishiga qaramay, quyidagilar bo'lishi kerak:

- mazmunli
- quvonchli
- ijodiy.

Mehnatga ruhiy, aqliy va amaliy tayyorlash jarayonida yoshlarda mehnatsevarlik, shijoat, fidoyilik, halollik, intizomlilik kabi sifatlarni shakllanishi bilan birga ularda axloqiy - irodaviy xususiyatlar ham shakllanib boradi. Mehnat ta'limining asosiy vazifasi - mehnatga ijobiy munosabatni shakllantirish, mehnat ko'nikma va malakalarini rivojlantirish, mustaqil ravishda natijalarga erishish istagini

rivojlantirishdir. Har xil mehnat turlari pedagogik imkoniyatlarida bir xil emas: ularning ahamiyati ma'lum bir yosh bosqichida o'zgaradi. Agar, masalan, yosh guruhlarda o'z-o'ziga xizmat ko'rsatish katta ahamiyatga ega bo'lsa - u bolalarni mustaqil bo'lishga o'rgatadi, ularni ko'nikma bilan qurollantiradi, keyin esa yuqori darajadagi maktabgacha yosh bu ish kuch talab qilmaydi, bolalar uchun odatiy holga aylanadi. Maktabgacha tarbiya Yoshi davrining o'ziga xos tomonlardan biri bollar mehnatining o'yin bilan bog'liqligidir. O'yin jarayonidagi biror harakat doimo biror mehnat jarayonini aks ettirishga yo'naltirilgan bo'ladi. Ikkinchi tomondan mehnat jarayonini bajarishda uni o'yin shakliga aylantirishadi. Mehnat tarbiyasi inson kamolotining asosiy, hayot manbai, umr mazmuni hisoblanadi. Mehnat tarbiyasidan ko'zlangan maqsad, avvalo, tarbiyalanuvchilarga mehnatning mohiyati, mazmunini chuqur anglatishdan iboratdir.

Foydalangan adabiyotlar

1. Xasanboyeva O.U «Maktabgacha ta'lim pedagogika». T., «Ilm ziyo» 2006.
2. Potapova T.V. 4-7 yoshli bolalar bilan kasblar to'g'risida suhbatlar / T.V., Potapova.-M.: SC Sphere, 2008.- 64s.
3. Maktabgacha tarbiyachining mehnatga o'rgatish / Ed. V.G.Nechaeva.-M.: Ta'lim, 1974.-192s.
4. Maktabgacha pedagogika . F. Qodirva Toshkent 2019 yil
5. Усманов, И. А., Махмудова, Д. И., & Машрапов, Б. О. (2019). Охрана окружающей среды от загрязнения бытовыми стоками в Узбекистане. In *СОВРЕМЕННОЕ ЭКОЛОГИЧЕСКОЕ СОСТОЯНИЕ ПРИРОДНОЙ СРЕДЫ И НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ РАЦИОНАЛЬНОГО ПРИРОДОПОЛЬЗОВАНИЯ* (pp. 15-21).
6. Джалилова, Г. А., Максудова, Н. А., Машрапов, Б. О., & Искандарова, Ш. Т. (2019). ОХРАНА ПРИРОДНОЙ СРЕДЫ УЗБЕКИСТАНА ОТ ЗАГРЯЗНЕНИЯ ХОЗЯЙСТВЕННО-БЫТОВЫМИ СТОКАМИ. In *Здоровый образ жизни и здоровьесберегающее мировоззрение как приоритет национальной политики* (pp. 371-374).
7. Усманов, И. А., Машрапов, Б. О., & Махмудова, Д. И. (2019). Проблемы охраны водных объектов от загрязнения бытовыми стоками в узбекистане. *Территория науки*, (3), 26-32.
8. Усманов, И. А., Машрапов, Б. О., & Махмудова, Д. И. (2019). Проблемы охраны водных объектов от загрязнения бытовыми стоками в узбекистане. *Территория науки*, (3), 26-32.
9. Olimjonovich, M. V. (2022). THE RELEVANCE OF THE DEVELOPMENT OF TECHNOLOGY FOR LOCAL WASTEWATER TREATMENT IN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN. *Harvard Educational and Scientific Review*, 2(3).
10. Sunnatovich, S. A. (2022). FOLKLOR-ETNOGRAFIK JAMOALARINI TASHKIL ETISH VA BOSHQARISHDA RAHBARLIK FAOLIYATI. *Science and innovation*, 1(C3), 46-51.
11. Sunnatillayev, A. (2022). LEADERSHIP ACTIVITIES IN THE ORGANIZATION AND MANAGEMENT OF FOLKLORE AND ETHNOGRAPHIC COMMUNITIES. *Science and Innovation*, 1(3), 46-51.
12. Malikov, N. (2023). ERKIN SAVDONI RIVOJLANTIRISH VA GLOBAL QASHSHOQLIKNI KAMAYTIRISHDA JAHON SAVDO TASHKILOTINING O'RNI. *Молодые ученые*, 1(16), 69-70.
13. Маликов, Н. К. (2013). Внешнеэкономическая политика стран БРИКС: проблемы и перспективы развития в условиях посткризисного восстановления. *Проблемы экономики*, (2), 135-144.
14. Malikov, N., Qineti, A., & Pulatov, A. (2016, November). Development and Structural Changes in the Economies of Central Asian Countries. In *SAMARKAND Conference*.
15. Pataccini, L., & Malikov, N. (2020). Transition and Regional Cooperation in Central Asia: What Can They Tell Us about the (Post-) Liberal World Order?. *Polity*, 52(2), 288-303.